

- Consequences and Interventions. Dtsch Arztebl Int 2009 May 106(19):323-28;
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2689602/>
11. WHO. Alcohol and inequities. Guidance for addressing inequities in alcohol-related harm. Copenhagen:WHO Regional Office for Europe, 2014.
  12. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/247629/Alcohol-and-Inequities.pdf (WHO, 2014; RARHA, 2016:78, 95-96 p, 232 p)
  13. WHO. Global Status Report on Alcohol and Health 2018:XIII-XV;
<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/274603/9789241565639-eng.pdf?ua=1>
  14. WHO. Global Health Observatory. Global Information System on Alcohol and Health (GISAH).
<https://www.who.int/gho/alcohol/en/>
  15. www.dspvs.ro/dsp2/images/LUNA%20NATIONALA%20A%20INFORMARII%20DESPRE%20EFFECTELE%20CONSUMULUI%20DE%20ALCOOL.pdf
  16. www.alcool.ro
  17. www.espad.org/report/2015

FACTOII DE PERSONALITATE IMPLICAȚI ÎN STRUCTURAREA PATTERN-ULUI DELINCVENT LA ADOLESCENȚI

*Nicolaescu Eliza Penelopa, doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău
Racu Igor, dr. habilitat în psihologie, prof. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 159.922.8:343.915

Abstract

This article presents data from the development of the personality of adolescent delinquents researched on a sample of 210 adolescents. Children's delinquency comes from a combination of factors ranging from teen to teen. No single risk factor is enough to explain this. This article presents the socio-demographic and personality factors investigated with the Big five model. As will be seen, specific demographic factors become risk factors for delinquency as well as personality traits such as conscientiousness and agreeability as predictors of juvenile delinquency. But it is also necessary to find ways to improve the personality factors involved in structuring a delinquent personality.

Key-words: adolescents, juvenile delinquency, personality, five superfactors

Introducere

Delincvența juvenilă este unul dintre cele mai influente domenii de cercetare în domeniul științelor comportamentale, care a devenit un punct central de interes pentru mulți psihologi, sociologi și alți cercetători din domeniul științelor sociale. Mulți adolescenți se angajează de regulă în comportamente riscante (consumul minor de alcool, copierea la examene, vandalism sau implicare în lupte fizice). Infracțiunile legale minore și încălcarea regulilor sunt normative în timpul adolescenței, dar majoritatea tinerilor nu se angajează în activități infracționale grave și sunt, de fapt, cetățeni responsabili. Pe de altă parte, o minoritate de tineri se angajează în acte infracționale suficient de grave pentru a merita atenția poliției și a sistemului judiciar. Un mic grup de tineri comit infracțiuni grave cu caracter nonviolent (de exemplu, furturi auto, trafic de droguri) sau cu violență (de exemplu, agresiune agravată, tâlhării, viol, omor). Unii se implică în aceste acte o singură dată, în timp ce alții vor prezenta un *pattern* infracțional cronic.

Preocuparea principală a acestei lucrări este, pe de-o parte, identificarea factorilor de risc pentru comportamentul delincent juvenil și a modalităților de ameliorare a factorilor de personalitate implicați în structurarea unei personalități delincente.

Scopul și metodologia cercetării. Scopul acestui studiu este de a examina abordările specifice ale factorilor de risc care au fost folosiți pentru a identifica tinerii antisociale și ameliorarea acestora. Abordările de personalitate descriu caracteristicile personale ale tinerilor care sunt considerate relativ stabile în timp/situații și includ abilități de reglementare, cum ar fi cogniția, emoțiile și comportamentele care servesc drept obiective primare ale programelor de intervenție. Prin urmare, înțelegerea factorilor demografici, a factorilor interni individuali care motivează sau stau la baza comportamentelor agresive și antisociale pot ajuta planificarea tratamentului și ajuta infractorii juvenili să-și consolideze capacitatea de a se modela și de a face față acestor factori.

Obiectivele cercetării noastre constatative au fost următoarele:

1. Cercetarea unor particularități de personalitate și manifestări caracterologice ale adolescenților participanți la studiu.

2. Cercetarea particularităților demografice ale adolescenților delincvenți/non-delincvenți și anume vârsta, genul, mediul de proveniență, structura familiei de proveniență, nivelul de școlarizare, gravitatea faptelor (tip de delict, recidivă).

3. Investigarea stării clinice a subiecților adolescenți, identificarea factorilor și relațiilor dintre aceștia ce contribuie sau însoțesc comportamentul delincvent/non-delincvent.

4. Determinarea profilului pulsional al adolescentului delincvent (factori cu caracter ereditar predispozant) comparativ cu non-delincvenți.

5. Studiarea particularităților instrumental-operaționale ale adolescenților delincvenți (maturitate morală, capacitatea de autoreglare emoțională, strategiile de coping, reactivitate emoțională etc.), în comparație cu adolescenții non-delincvenți.

6. Studiarea relațiilor existente între cele 4 categorii de factori prezumați a fi implicați în delincvența juvenilă (personologici, pulsionali, clinici și instrumental-operaționali).

7. Diminuarea potențialului delincvent al adolescenților prin activarea resurselor personale, schimbarea mecanismelor de coping și maturizare sociomorală, ca urmare a participării la grupul de intervenție psihologică.

În cadrul cercetării am înaintat următoarea ipoteză generală: manifestarea, nivelurile și dinamica comportamentului delincvent la adolescenți sunt determinate de un complex de factori intrinseci ce țin de datele lor de personalitate (trăsături de personalitate, profil pulsional), precum și de factori extrinseci (date demografice, mediu familial și social).

Fundamentată pe datele studiului teoretic, cercetarea experimentală de constatare a fost realizată în perioada ianuarie 2017 – septembrie 2017. Examinările au avut loc la Institutul Național de medicină legală Mina Minovici din București, Inspectoratul de Poliție al Municipiului București și Spitalul Clinic de Urgență Ilfov, în cadrul Centrului de Sănătate Mintală Ilfov. Au fost folosite datele din dosarele de urmărire penală, anchetele sociale, foile matricole, observațiile privind mediul de apartenență (familie, rude, școală, administrația locală), interviul, datele din dosarele Comisiei de

Expertiză medico-legală psihiatrică din București și Județul Ilfov, examinările psihologice realizate în cadrul comisiilor de expertiză.

Datele interpretate au fost structurate în funcție de următoarele dimensiuni investigate:

1. datele biografice (vârsta, genul, mediul de proveniență, nivelul de educație);
2. statutul judiciar (tipul infracțiunii, vârsta primei abateri, recidiva);
3. structura familiei; antecedentele școlare;

4. particularitățile psihologice ce au rezultat în urma examinărilor și testelor aplicate.

Fiecărui participant i s-au aplicat testele psihologice prezentate. Examinările au fost realizate cu prilejul expertizelor medico-legale psihiatrice pentru minori, pentru grupul de adolescenți cu delincvență. Grupul non-delincvent a fost compus din elevi de liceu din București și Județul Ilfov.

Subiecții experimentali. Eșantionul de cercetare a fost constituit din 210 adolescenți. La începutul studiului participanții au vârste cuprinse între 14 și 17 ani împliniți la data începerii cercetării, media grupului fiind de 15-16 ani. Dintre acești subiecți, 166 (78%) sunt de gen masculin și 44 (21%), de gen feminin. Raportul pe genuri a fost stabilit ținând cont de alte cercetări în domeniu, precum și de rapoartele statistice privind delincvența juvenilă, respectând raportul masculin – feminin (4 la 1) pentru delincvenții juvenili [1, 2].

Eșantionul de cercetare a fost împărțit în 2 subgrupe: prima subgrupă cuprinde participanții născuți în intervalul 1 ianuarie 2001 – 31 decembrie 2002, a doua subgrupă cuprinde participanții născuți în intervalul 1 ianuarie 1999 – 31 decembrie 2000.

Participanții au fost repartizați în două categorii conform criteriului delincvență. Participanții din grupul delincvent (GD) prezentau un comportament delincvent probat, fiind cercetați pentru infracțiuni cum sunt furtul, tâlhăria, violul sau omorul. Din studiu au fost excluse cazurile în care exista un diagnostic psihiatric stabilit anterior săvârșirii faptei sau existența altor patologii conexe (cum ar fi retardul psihic sau alte afecțiuni neurologice severe).

Grupul participant non-delincvent (GnD) a fost constituit din elevi în clasele IX-XII de la două licee din București și Județul Ilfov.

Delincvența în familie. Dintre cei 102 adolescenți delincvenți, 48 prezintă delincvență în familia de bază, iar 54 – nu. În ceea ce privește adolescenții non-delincvenți, 11 au antecedente de delincvență în familie, iar 97 – nu.

Dintre cei 102 adolescenți delincvenți, 20 sunt recidiviști. Vârsta medie pentru prima infracțiune din recidivă este de 10-13 ani. Astfel vârsta primei infracțiuni este de 14 – 52 de ani.

Tipul infracțiunii. Adolescenții delincvenți s-au făcut vinovați de următoarele infracțiuni: furt (70%), tâlhărie – 23%, viol – 7% și omor – 3%.

Nivel de școlarizare. Dintre cei 102 participanți cu delincvență, 19 sunt analfabeți (18%), 62 (61%) au abandonat școala în diferite etape, 13 (13%) sunt clasa a IX-a, 6 – în clasa a X-a, 2 – în clasa a XI-a, niciun participant în clasa a XII-a. Dintre cei 108 participanți non-delincvenți, elevi de liceu, 29 sunt clasa a IX-a, 45 – în clasa a X-a, 20 – în clasa a XI-a și 14 – în clasa a XII-a. Media claselor absolvite pentru grupul delincvent este de 5.5, iar media claselor absolvite pentru grupul non-delincvent este de 9.19 clase.

Variabila independentă a fost statutul infracțional cu două dimensiuni: delincvent și non-delincvent. **Variabilele dependente au fost:** trăsăturile de personalitate conform modelului 5 factori (evaluată cu DECAS), coeficientul de inteligență (Raven), tendințele pulsionale (Szondi), nivelul de dezvoltare morală (Kohlberg), tulburările specifice adolescenței (evaluate cu APS-SF, Reynolds).

Rezultate: Tulburările de externalizare. În acord cu ipoteza înaintată, adolescenții delincvenți au înregistrat valori cu semnificație clinică în ceea ce privește anumite tulburări de externalizare.

1. Tulburare de conduită: $M_{delincvenți}=76,68$, scor minim 61, scor maxim 87 > $M_{non-delincvenți}=52,59$, scor min. 42, scor max. 66), $t(208)=31,236$; $p<0,05$.

2. Dependenta de substanțe: $M_{\text{delincvenți}} = 62.73$ (nivel subclinic, scor min= 45, scor max= 84, $M_{\text{non-delincvenți}} = 53.50$ (nivel normal, scor min 45, scor max 84).

3. Tendințe violente: $M_{\text{delincvenți}} = 62.67$ (nivel subclinic, scor min 45, scor max 84), $M_{\text{nondelincvenți}} = 53.82$ (nivel normal, min 37, max 84, $t(208) = 8.602$, $p < 0.05$).

4. Probleme școlare: $M_{\text{delincvenți}} = 79.18$ (clinic moderate, min. 65, max. 87, $M_{\text{nondelincvenți}} = 53.25$ (normal, min. 41, max. 65), $t(208) = 36.264$, $p < 0.05$

Profilul pulsional. Am presupus diferențe de stabilitate a profilului pulsional (Szondi). Coeficientul de tendință pulsională are următoarele semnificații: *între 1 și 3 – în limita sănătății, individul se poate adapta, 1 < – individul este instabil, labil, > 3 – individul e psihotic.*

Media grupului de adolescenți delincvenți a fost de 0.78, iar a grupului nondelincvent de 1.72. Dintre cei 102 adolescenți delincvenți, 15 sunt adaptabili și 87, instabili. În ceea ce îi privește pe adolescenții non-delincvenți, 114 sunt adaptabili și 9 instabili. Diferența a fost semnificativă $t(210) = 29.9$, $p = 0.001$

Dezvoltarea judecății morale. Așa cum am prezumat, adolescenții delincvenți au un nivel inferior de dezvoltare a judecății morale. Pentru măsurare am folosit Scala Kohlberg. Pentru a testa această ipoteză am folosit scorurile obținute la Scala dezvoltării morale elaborată de Kohlberg și statutul delincvent. Toți cei 102 adolescenți delincvenți se află la un nivel preconvențional al dezvoltării morale. Dintre adolescenții non-delincvenți, 48 se află la un nivel preconvențional, 55 la un nivel convențional și 5 la nivel postconvențional. Rezultatul testului Chi pătrat arată că există o diferență semnificativă între distribuția pe nivele de dezvoltare morală a celor două grupe de adolescenți, $p = 0.001$.

Factori de personalitate. Am presupus că anumiți factori de personalitate pot fi considerați predictorii ai comportamentului delincvent. Diferențe semnificative am înregistrat la factorii Conștiințiozitate ($M_{\text{delincvenți}} = 35.38$, $M_{\text{nondelincvenți}} = 56.39$, $t(208) = -16.683$, $p < 0.05$) și Agreabilitate ($M_{\text{delincvenți}} = 35.88$, $M_{\text{nondelincvenți}} = 56.31$ ($t(208) = -16.049$, $p < 0.05$). Așadar, putem considera nivelele inferioare de Conștiințiozitate și Agreabilitate, factori predictorii ai comportamentului delincvent la adolescenți. *Conștiințiozitatea* este asociată persoanelor disciplinate, cu un simț ridicat al datoriei și cu o nevoie puternică de realizare profesională. La polul scăzut se găsesc persoanele flexibile, care tind să amâne sarcinile sau să renunțe ușor dacă întâmpină probleme. *Agreabilitatea* este specifică persoanelor tolerante, înțeleghătoare, ce dau dovadă de spirit de echipă. La polul scăzut regăsim persoanele individualiste, mai puțin încrezătoare în ceilalți, cu un spirit competitiv ridicat și centrate pe sarcină în dauna relațiilor umane. Am găsit legături semnificative ridicate cu Conștiințiozitatea (0.757) și Agreabilitate (0.744).

Factori extrinseci. Am presupus că anumiți factori extrinseci, cum sunt nivelul educației, structura familiei și delincvența în familie sunt în legătură semnificativă cu delincvența juvenilă. Astfel, am găsit legături semnificative pozitive între statutul delincvent și delincvența în familie (410), numărul de clase absolvite (0.679), structura familiei (0.740) și nivelul de școlarizare – abandon școlar – 0.749).

Aceasta a abordat tematica influenței factorilor endogeni (personalitate, tulburări de comportament, profil pulsional, dezvoltare morală) și exogeni (mediu familial, nivel de școlarizare) asupra statutului de delincvent juvenil la adolescenți. În urma analizelor am găsit diferențe semnificative între cele două grupuri de adolescenți, delincvenți și nondelincvenți în

ceea ce privește frecvența și nivelul tulburărilor de externalizare investigate (tulburare de conduită, consum de substanțe, probleme școlare, tendințe violente).

In partea formativă a cercetării obiectivul general a fost diminuarea potențialului delincvent al adolescenților prin activarea resurselor personale, a stilului de coping și a simțului moral, ca urmare a participării la grupul de intervenție psihologică.

Obiectivele specifice ale cercetării au avut în vedere diminuarea nivelului tulburărilor de externalizare (1. conduită, 2. dependența de substanțe, 3. predispoziția spre violență, 4. probleme școlare), stabilizarea profilului pulsional, dezvoltarea judecății morale și dezvoltarea personalității sub aspectul maturizării. Variabila independentă este programul de intervenție psihologică la care adolescenții au participat cu scopul diminuării potențialului delincvent. Așadar, am presupus că programul de intervenție psihologică poate modifica acei factori de personalitate implicați, conform literaturii de specialitate studiate, în delinvența juvenilă.

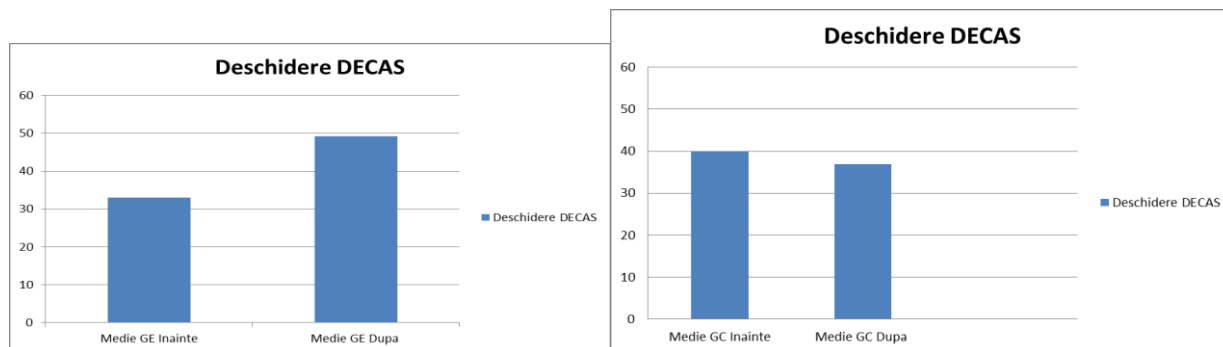
Participanții. Au fost implicate 24 de persoane, 17 – de gen masculin și 7 – de gen feminin. Media de vârstă a fost de 16.3 (AS=4.3 ani. Vârsta minimă a fost de 14 ani, iar cea maximă – 17. Participanții au fost împărțiți în două grupuri. Grupul experimental (GE) – format din 12 persoane (8 băieți și 4 fete), împărțiți pe două grupuri de dezvoltare personală, centrate pe diminuarea potențialului delincvent. Membrii acestor grupuri au participat la 12 întâlniri care s-au desfășurat pe o perioadă de trei luni, totalizând 36 de ore. Grupul de control (GC) – este comparabil din punct de vedere statistic (vârstă, gen, nivel de dezvoltare a imaginii de sine) și format din 12 persoane.

Designul cercetării. Cercetarea de față are un design experimental, longitudinal și cantitativ, descriptiv și inferențial. Un lot de 24 de adolescenți a fost investigat cu privire la anumite componente ale comportamentului potențial delincvent. Lotul integral a fost împărțit aleatoriu în două grupuri: un grup experimental (GE) și un grup de control (GC). A fost verificată omogenitatea grupurilor (testul U Mann-Witney). Grupul experimental (GE) a participat la un program de intervenție psihologică, care a urmărit diminuarea potențialului delincvent. După desfășurarea experimentului am realizat experimentul de control (*retest*).

Rezultatele cercetării. În experimentul de control am aplicat din nou probele din etapa de constatare. În acest articol prezentăm rezultatele obținute de GE și GC la Inventarul de personalitate DECAS. Menționăm că, înaintea programului de intervenție, am identificat lipsa semnificației statistice în rezultate, deci putem spune că GE și GC au fost omogene.

La Scala *Deschidere*, participanții puteau obține un scor între 20 și 80 de puncte. Înainte de intervenție scorul minim a fost de 21 de puncte, iar cel maxim – 76. Media scorurilor la acest chestionar a fost de 34.92 (liminf 95%=29.12, limsup 95%=40.71, AS=13.72, ES=2.8). Pentru GE, media scorurilor este de 32.92 (liminf 95%=25.46, limsup=40.38, AS=11.74, ES=3.39), iar pentru GC media scorurilor este de 39.92 (liminf=26.92, limsup=46.91, AS=15.72, ES=4.54).

La finalul intervenției psihologice, media GE a fost de 49.17 (liminf 95%=, limsup 95%=, AS=10.93, ES=3.15). Media GC a fost de 36.92 (liminf 95%=27.11, limsup 95%=46.73, AS=15.44, ES=4.45).

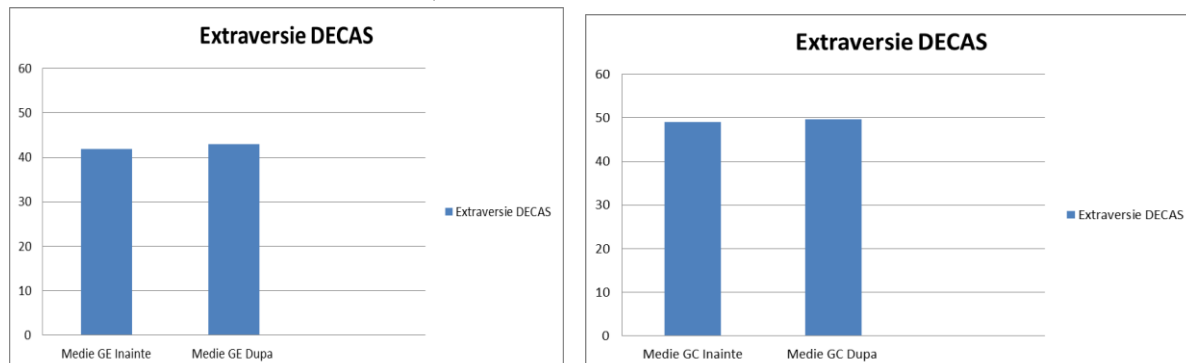

Figura 1. Boxplot pentru mediile la scala Deschidere GE și GC faza de retest

Testul neparametric U Mann-Whitney indică o diferență semnificativă la nivelul de deschidere, în funcție de grupul din care fac parte adolescenții (Rang Med GE=15.83, Rang Med GC=9.17 ($U=32$, $z=-2.313$, p (unidirecțional) =0.020). Putem observa că nivelul de deschidere al adolescenților care au participat la programul de intervenție este semnificativ mai mare decât al celor care nu au participat la program.

La Scala *Extraversie*, înainte de intervenție scorul minim a fost de 25 de puncte, iar cel maxim – 71. Media scorurilor la acest chestionar a fost de 45.46 (liminf 95%=39.93, limsup 95%=50.99, AS=13.01, ES=2.67). Pentru GE, media scorurilor este de 41.92 (liminf 95%=32.97, limsup=50.86, AS=14.08, ES=4.06), iar pentru GC media scorurilor este de 49 (liminf=41.67, limsup=56.33, AS=11.54, ES=3.33).

La finalul intervenției psihologice, media GE a fost de 43 (liminf 95%=34.61, limsup 95%=51.39, AS=13.21, ES=3.81). Media GC a fost de 49.67 (liminf 95%=42.04, limsup 95%=57.29, AS=12.03, ES=3.46).

Figura 2. Bloxpot pentru mediile Extraversiunii GC și GE, retest

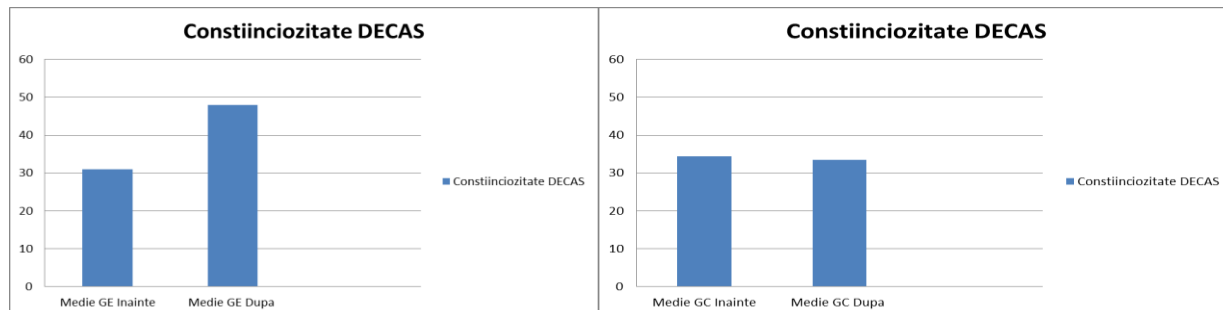
Testul neparametric Mann-Whitney indică o diferență nesemnificativă statistic la nivelul de Extraversie în funcție de grupul din care fac parte adolescenții (Rang Med GE=10.38, Rang Med GC=14.63 ($U=46.5$, $z=-1.475$, p (unidirecțional) =0.143).

Putem spune că nivelul de *Extraversie* nu a fost afectat de participarea la intervenția psihologică. De altfel, raportul introversie/extraversie este unul dintre cele mai stabile în structura personalității, nivelul mediu ridicat face ca persoana să fie entuziastă, activă și optimistă, să inițieze facil contacte sociale și să fie apropiat de semenii. Un nivel prea înalt face ca individual să fie guraliv, să aibă tendințe dominante și să se plictisească repede.

Pentru Scala *Conștiințiozitate*, înainte de intervenție, scorul minim a fost de 20 de puncte, iar cel maxim 52. Remarcăm că niciun participant nu a trecut de nivelul mediu al acestei scale. Media scorurilor la acest chestionar a fost de 32.63 (liminf 95%=29, limsup 95%=36.25, AS=8.57, ES=1.75). Pentru GE, media scorurilor este de 30.9 (liminf 95%=26.51, limsup=35.32,

AS=6.93, ES=2), iar pentru GC media scorurilor este de 34.33 (liminf=28, limsup=40.67, AS=9.96, ES=2.87).

La finalul intervenției psihologice, media GE a fost de 48 (liminf 95%=44.85, limsup 95%=51.58, AS=5.21, ES=1.5). Media GC a fost de 33.42 (liminf 95%=28.13, limsup 95%=38.7, AS=8.31, ES=2.4).

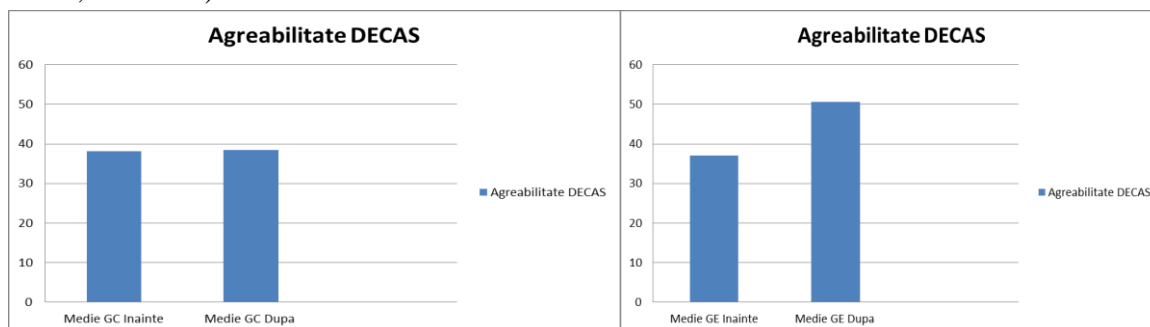
Figura 3. Bloxpot pentru mediile Conștiințiozității GC și GE, retest

Testul neparametric U Mann-Whitney indică o diferență semnificativă a nivelului de *Conștiințiozitate* în funcție de grupul din care fac parte adolescenții (Rang Med GE=17.58, Rang Med GC=7.42 (U=11, z=-3.523, p (unidirecțional) =0.0001).

Putem spune că nivelul de *Conștiințiozitate* a fost afectat semnificativ de participarea la intervenția psihologică. Conștiințiozitatea este unul dintre factorii cei mai implicați în delinvența juvenilă, un nivel scăzut denotă tendința individului de a încălca regulile sau responsabilitățile, probleme de autodisciplinare.

Pentru Scala *Agreabilitate*, înainte de intervenție, scorul minim a fost de 22 de puncte, iar cel maxim 62. Media scorurilor la acest chestionar a fost de 37.58 (liminf 95%=34.63, limsup 95%=40.54, AS=6.99, ES=1.42). Pentru GE, media scorurilor este de 37 (liminf 95%=32.08, limsup=41.92, AS=7.74, ES=2.23), iar pentru GC, media scorurilor este de 38.17 (liminf=34.8, limsup=42.26, AS=6.43, ES=1.85).

La finalul intervenției psihologice, media GE a fost de 50.67 (liminf 95%=45.38, limsup 95%=55.96, AS=8.32, ES=2.4). Media GC a fost de 38.4 (liminf 95%=34.1, limsup 95%=42.73, AS=6.78, ES=1.96)

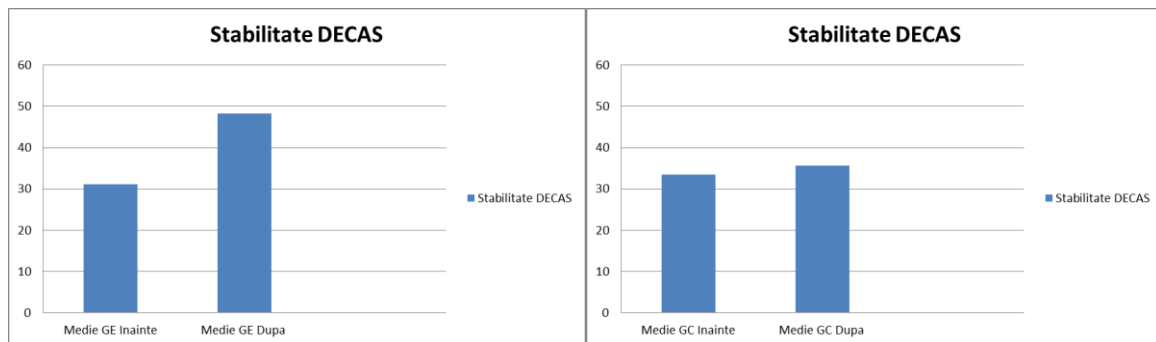
Figura 4. Bloxpot pentru mediile Scalei Greabilitate, GC și GE, retest

Testul neparametric U Mann-Whitney indică o diferență statistic semnificativă la nivelul de *Agreabilitate* în funcție de grupul din care fac parte adolescenții (Rang Med GE=16.92, Rang Med GC=8.08 (U=19, z=-3.065, p (unidirecțional) =0.002).

Nivelul de *Agreeabilitate* a fost modificat semnificativ prin participarea la intervenția psihologică. *Agreeabilitatea* este un factor important implicat în delincvența juvenilă, un nivel scăzut denotă tendința de combativitate care, uneori, poate genera violență, insensibilitate la nevoile celorlalți, antisocialitate.

Pentru Scala *Stabilitate emoțională*, înainte de intervenție, scorul minim a fost de 21 de puncte, iar cel maxim de 56. Media scorurilor la acest chestionar a fost de 37.29 (liminf 95%=27.82, limsup 95%=36.77, AS=10.59, ES=2.16). Pentru GE, media scorurilor este de 31.17 (liminf 95%=23.06, limsup=39.27, AS=12.75, ES=3.68), iar pentru GC, media scorurilor este de 33.42 (liminf=28.13, limsup=38.71, AS=8.32, ES=2.4).

După desfășurarea intervenției psihologice, media GE a fost de 48.33 (liminf 95%=40.39, limsup 95%=56.28, AS=12.5, ES=3.6). Media GC a fost de 35.58 (liminf 95%=28.74, limsup 95%=42.4, AS=10.76, ES=3.1).

Figura 5. Bloxpot pentru mediile Scalei Stabilitate, GC și GE retest

Testul neparametric U Mann-Whitney indică o diferență statistic semnificativă la nivelul de *Stabilitate* în funcție de grupul din care fac parte adolescenții (Rang Med GE=16.38, Rang Med GC=8.63 (U=25.5, z=-2.68, p (unidirecțional) =0.007).

Nivelul de *Stabilitate* a fost modificat semnificativ prin participarea la intervenția psihologică. *Stabilitatea* este unul factor important implicat în delincvența juvenilă, un nivel scăzut denotă tendința unor așteptări nerealiste, iar un nivel exagerat de ridicat poate indica indiferență, lipsă de tact, insensibilitate, subestimarea problemelor.

Concluzii. Obiectivele parțiale ale lucrării au avut drept scop măsurarea efectului pe care programul de intervenție psihologică îl poate avea asupra anumitor factori de personalitate, tendințe pulsionale, dezvoltării morale și ameliorării tulburărilor specifice adolescenței. Factorii DECAS constatați ca predictor ai comportamentului delincvent în experimentul constatat au înregistrat creșteri semnificative statistic: Deschiderea, Conștiinciozitatea, *Agreeabilitatea* și *Stabilitatea*. De menționat că acești factori reprezintă trăsături care, în anumite combinații, pot descifra alte trăsături de personalitate prezumtiv implicate în delincvență.

Astfel, nivelele scăzute ale *Agreeabilității* și *Conștiinciozității* alături de un nivel ridicat de *Extraversie* pot dezvălui o personalitate agresivă. *Conștiinciozitatea* și *Stabilitatea* scăzute, însoțite de nivele înalte de *Deschidere* și *Extraversie* pot revela o personalitate cu autocontrol redus, dezinhibată. Lipsa de sensibilitate poate fi revelată de nivele scăzute de *Deschidere*, *Agreeabilitate* în combinație cu *Stabilitatea* [9].

Eficiența programului de intervenție psihologică demonstrează validitatea acelor teorii ale personalității care susțin că individul este capabil de schimbare. Dealtfel, modelul 5 trăsături

este adesea folosit pentru a măsura tocmai schimbarea personalității. Conștiinciozitatea scade din copilăria târzie până la adolescență, dar apoi revine din adolescență până la maturitate.

Agreabilitatea scade, de asemenea, de la copilăria târzie până la adolescență, dar apoi revine din adolescență până la maturitate. Extraversiunea scade de la copilărie la adolescență și apoi nu se schimbă semnificativ [10]. Acești factori sunt puternic implicați în delincvența juvenilă și de aceea programele de intervenție psihologică pot schimba destinele unor tineri care au, în acest fel, șanse crescute de adaptare adecvată, nondelicventă, la viața socială.

BIBLIOGRAFIE

1. CAUFMAN, E. Gender Differences. În *Mental Health Symptoms among Delinquent and Community Youth*. Youth Violence and Juvenile Justice 5, no. 3, 2007. pp. 287–307.
2. FARRINGTON, D.P. Key results from the first forty years of the Cambridge Study in Delinquent Development. pp. 137-183. În *Taking Stock of Delinquency*, edited by T.P. Thornberry and M.D. Krohn. New York: Kluwer Academic/Plenum, 2003.
3. GRAHAM, J.; BOWLING, B. Young People and Crime, Home Office Research Study. No. 145. London: Home Office, 1995.
4. GRISSO, T. Adolescent Offenders with Mental Disorders, *The Future of Children, Juvenile Justice*. Vol. 18, No. 2, 2008.
5. HOLMES, S. E.; JAMES, R. S.; JAVAD, K. Risk Factors in Childhood that Lead to the Development of Conduct Disorder and Antisocial Personality Disorder. *Child Psychiatry and Human Development*. vol. 31, 2001, pp. 183–193.
6. LILLY, J.R.; F.T. CULLEN and R.A. BALL. *Criminological Theory: Context and Consequences* (5th ed.) Thousand Oaks. California: Sage Publications Inc., 2011.
7. VIDING, E. On the Nature and Nurture of Antisocial Behavior and Violence. *Annals of the New York Academy of Sciences*. Vol. 1036, no. 1, 2004.
8. WIEBE, RICHARD. Delinquent Behavior and the Five-Factor Model: Hiding in the Adaptive Landscape. *Individual Differences Research*. Vol. 2, 2004, pp. 38-62.
9. SAVA, F.A. Inventarul de personalitate DECAS, Manualul utilizatorului. Timisoara: ArtPress, 2008.
10. SOTO, CHRISTOPHER J.; JOHN, OP; GOSLING, SD; POTTER, J. Age Differences in Personality Traits From 10 to 65: Big Five Domains and Facets in a Large Cross-Sectional Sample. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2011. 100(2).

ROLUL MOTIVAȚIEI ÎN STIMULAREA SUCCESULUI ȘCOLAR

*Oprea Oana Miruna, director, profesor de chimie fizică, grad didactic I,
Școala Gimnazială Oniceni, Forăști, Suceava, România,
doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU: 159.947.5:37

Abstract

In this paper we addressed the role of motivation in stimulating school success. We analyzed the concept of motivation, through the multitude of definitions proposed by the literature. Motivation is an essential condition for the student's success in school work. Motivation underpins a coherent, consistent and long-lasting learning process. Ideally, extrinsic motivation, with maturation and growth of school and social experience, is transformed into intrinsic motivation. Moreover, the instructional-educational process must be designed in such a way as to provide the student with learning motivations appropriate to his or her level of development. Only in this way can motivation constitute a real "engine" of learning and, by implication, of development.

Key-words: motivation